అరణ్యపర్వము - జ్ఞానప్రదము

విఘ్నేశ్వర ధ్యానమ్

నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
భక్తిప్రియాయ దేవేశ భక్తేభ్యః సుఖదాయక ॥

శ్రీనివాస ధ్యానమ్

అనన్తవేదసంవేద్యం నిర్దోషం గుణసాగరమ్ ।
అతీన్ద్రియం నిత్యముక్తం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥

శ్రీ కృష్ణ ధ్యానమ్

వందే నవఘనశ్యామం పీతకౌశేయవాససమ్ ।
సానన్దం సున్దరం శుద్ధం శ్రీకృష్ణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥

వ్యాస ధ్యానమ్

వేదవ్యాసం స్వాత్మరూపం సత్యసన్ధం పరాయణమ్ ।
శాన్తం జితేన్ద్రియక్రోధం సశిష్యం ప్రణమామ్యహమ్ ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, జగద్రక్షణార్థమవతీర్ణస్య, శ్రీమదఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః, పరిపూర్ణానుగ్రహేణ, సర్వేషాం, భక్తజనానామ్, ఆధివ్యాధినివృత్తిద్వారా, ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, సర్వారిష్టనివృత్తిద్వారా సకలశ్రేయోఽభివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య, చతుర్విధ, పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం, సమస్తపాపక్షయార్థం, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శ్రీమన్మహాభారతే, వనపర్వణి, యథాశక్తి, అథ త్రింశోఽధ్యాయః, శ్లోకపారాయణం, ఆచార్యముఖేన కరిష్యామహే.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణే నమః

ద్రౌపద్యువాచ

నమో ధాత్రే విధాత్రే చ యౌ మోహం చక్రతుస్తవ ।
పితృపైతామహే వృత్తే వోఢవ్యే తేఽన్యథా మతిః ॥ ॥30-1॥

కర్మభిశ్చింతితో లోకఃగత్యాంగత్యాం పృథగ్విధః ।
తస్మాత్ కర్మాణి నిత్యాని లోభాన్మోక్షం యియాసతి॥ ॥30-2॥

నేహ ధర్మానృశంస్యాభ్యాం న క్షాంత్యా నార్జవేన చ ।
పురుషః శ్రియమాప్నోతి న ఘృణిత్వేన కర్హిచిత్ ॥ ॥30-3॥

త్వాం చవ్యసనమభ్యాగాద్ ఇదం భారత దుఃసహమ్ ।
యత్ నార్హసి నాపీమే భ్రాతరస్తే మహౌజసః ॥ ॥30-4॥

న హి తేఽధ్యగమజ్జాతు తదానీం నాద్య భారత ।
ధర్మాత్ప్రియతరం కించిదపి చేజ్జీవితాదహ ॥ ॥30-5॥

ధర్మార్థమేవ తే రాజ్యం ధర్మార్థం జీవితం చ తే ।
బ్రాహ్మణా గురవశ్చైవ జానంత్యపి చ దేవతాః ॥ ॥30-6॥

భీమసేనార్జునౌ చోభౌ మాద్రేయౌ చ మయా సహ ।
త్యజేస్త్వమితి మే బుద్ధిః న తు ధర్మం పరిత్యజేః ॥ ॥30-7॥

రాజానం ధర్మగోప్తారం ధర్మో రక్షతి రక్షితః ।
ఇతి మే శ్రుతమార్యాణాం త్వాం తు మన్యే న రక్షతి ॥ ॥30-8॥

ఆనన్యాహి నరవ్యాఘ్ర నిత్యదా ధర్మ మేవ తే ।
బుద్ధిః సతతమన్వేతి చ్ఛాయేవ పురుషం నిజా ॥ ॥30-9॥

నావమంస్థా హి సదృశాన్ నావరాన్ శ్రేయసః కుతః ।
అవాప్య పృథివీం కృత్స్నాం న తే శృంగమవర్ధత ॥ ॥30-10॥

స్వాహాకారైః స్వధాభిశ్చ పూజాభిరపి చ ద్విజాన్ ।
దేవతాని పితౄంశ్చైవ సతతం పార్థ సేవసే ॥ ॥30-11॥

బ్రాహ్మణాః సర్వకామైస్తే సతతం పార్థ తర్పితాః ।
యతయో మోక్షిణశ్చైవ గృహస్థాశ్చైవ భారత ॥ ॥30-12॥

భుంజతే రుక్మపాత్రీభిః యత్రాహం పరిచారికా ।
ఆరణ్యకేభ్యో లౌహాని భాజనాని ప్రయచ్ఛసి ।
నాదేయం బ్రాహ్మణేభ్యస్తే గృహే కించన విద్యతే ॥ ॥30-13॥

యదిదం వైశ్వదేవంతే శాంతయే క్రియతే గృహే ।
తద్దత్వాఽతిథిభృత్యేభ్యః రాజన్ శిష్టేన జీవసి ॥ ॥30-14॥

ఇష్టయః పశుబంధాశ్చ కామ్యనైమిత్తికాశ్చ యే ।
వర్తంతే పాకయజ్ఞాశ్చ యజ్ఞకర్మ చ నిత్యదా ॥ ॥30-15॥

అస్మిన్నపి మహారణ్యే విజనే దస్యుసేవితే ।
రాష్ట్రాదపేత్య వసతః ధర్మస్తే నావసీదతి ॥ ॥30-16॥

అశ్వమేధో రాజసూయః పుండరీకోఽథ గోసవః ।
ఏతైరపి మహాయజ్ఞైః ఇష్టం తే భూరి దక్షిణైః ॥ ॥30-17॥

రాజన్ పరీతయా బుద్ధ్యా విషమేఽక్షపరాజయే ।
రాజ్యం వసూన్యాయుధాని భ్రాతౄన్ మాం చాసి నిర్జితః ॥ ॥30-18॥

ఋజోర్మృదోర్వదాన్యస్య హ్రీమతః సత్యవాదినః ।
కథమక్షవ్యసనజా బుద్ధిః ఆపతితా తవ ॥ ॥30-19॥

అతీవ మోహమాయాతి మనశ్చ పరిభూయతే ।
నిశామ్యతే దుఃఖమిదమ్ ఇమాం చాపదమీదృశీమ్ ॥ ॥30-20॥

అత్రాప్యుదాహరంతీమమ్ ఇతిహాసం పురాతనమ్ ।
ఈశ్వరస్య వశే లోకాఃతిష్ఠంతే నాత్మనో యథా ॥ ॥30-21॥

ధాతైవ ఖలు భూతానాం సుఖదుఃఖే ప్రియాప్రియే ।
దధాతి సర్వమీశానః పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరన్ ॥ ॥30-22॥

యథా దారుమయీ యోషా నరవీర సమాహితా ।
ఈరయత్యంగమంగాని తథా రాజన్నిమాః ప్రజాః ॥ ॥30-23॥

ఆకాశ ఇవ భూతాని వ్యాప్య సర్వాణి భారత ।
ఈశ్వరో విదధాతీహ కల్యాణం యచ్చ పాపకమ్ ॥ ॥30-24॥

శకునిస్తంతుబద్ధో వానియతోఽయమనీశ్వరః ।
ఈశ్వరస్య వశే తిష్ఠద్ నాన్యేషాం నాత్మనః ప్రభుః ॥ ॥30-25॥

మణిః సూత్ర ఇవ ప్రోతః నస్యోత ఇవ గోవృషః ।
స్రోతసో మధ్యమాపన్నః కూలద్ వృక్ష ఇవ చ్యుతః ॥ ॥30-26॥

ధాతురాదేశమన్వేతి తన్మయో హి తదర్పణః ।
నాత్మాధీనో మనుష్యోఽయం కాలం భజతిం కంచన ॥ ॥30-27॥

అజ్ఞో జంతురనీశోఽయమ్ఆత్మనః సుఖదుఃఖయోః ।
ఈశ్వరప్రేరితో గచ్ఛేత్ స్వర్గం నరకమేవ చ ॥ ॥30-28॥

యథా వాయోస్తృణాగ్రాణి వశం యాంతి బలీయసః ।
ధాతురేవం వశం యాంతి సర్వభూతాని భారత ॥ ॥30-29॥

ఆర్యే కర్మణి యుంజానః పాపే వా పునరీశ్వరః ।
వ్యాప్య భూతాని చరతే న చాయమితి లక్ష్యతే ॥ ॥30-30॥

హేతుమాత్రమిదం ధాతుః శరీరం క్షేత్రసంజ్ఞితమ్ ।
యేన కారయతే కర్మ శుభాశుభఫలం విభుః ॥ ॥30-31॥

పశ్య మాయాప్రభావోఽయమ్ ఈశ్వరేణ యథా కృతః ।
యో హంతి భూతైర్భూతాని మోహయిత్వాఽఽత్మమాయయా ॥ ॥30-32॥

అన్యథా పరిదృష్టాని మునిభిస్తత్త్వదర్శిభిః ।
అన్యథా పరివర్తంతే వేగా ఇవ నభస్వతః ॥ ॥30-33॥

అన్యథైవ హి మన్యంతే పురుషాస్తాని తాని చ ।
అన్యథైవ ప్రభుస్తాని కరోతి వకరోతి చ ॥ ॥30-34॥

యథా కాష్ఠేన వా కాష్ఠమ్ అశ్మానం చాశ్మనా పునః ।
అయసా చాప్యయశ్ఛింద్యాద్నిర్విచేష్టమచేతనమ్॥ ॥30-35॥

ఏవం స భగవాన్దేవః స్వయంభూః ప్రపితామహః ।
హినస్తి భూతైర్భూతాని ఛద్మ కృత్వా యుధిష్ఠిర ॥ ॥30-36॥

సంప్రయోజ్య వియోజ్యాయం కామకారకరః ప్రభుః ।
క్రీడతే భగవాన్ భూతైః బాలః క్రీడనకైరివ ॥ ॥30-37॥

న మాతృపితృవద్రాజన్ధాతా భూతేషు వర్తతే ।
రోషాదివ ప్రవృత్తోఽయం యథాఽయమితరో జనః ॥ ॥30-38॥

ఆర్యాన్ శీలవతో దృష్ట్వా హ్రీమతో వృత్తికర్శితాన్ ।
అనార్యాన్ సుఖినశ్చైవ విహ్వలామీవ చింతయే ॥ ॥30-39॥

తవేమామాపదం దృష్ట్వా సమృద్ధిం చ సుయోధనే ।
ధాతారం గర్హయే పార్థ విషమం యోఽనుపశ్యతి ॥ ॥30-40॥

ఆర్యశాస్త్రాతిగే క్రూరే లుబ్ధే ధర్మాపచాయిని ।
ధార్తరాష్ట్రే శ్రియం దత్త్వా ధాతా కిం ఫలమశ్నుతే ॥ ॥30-41॥

కర్మచేతకృతమన్వేతి కర్తారం నాన్యమృచ్ఛతి ।
కర్మణా తేన పాపేన లిప్యతే నూనమీశ్వరః ॥ ॥30-42॥

అథ కర్మకృతం పాపం న చేత్ కర్తారమృచ్ఛతి ।
కారణం బలమేవేహ జనాన్ శోచామి దుర్బలాన్ ॥ ॥30-43॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే వనపర్వాంతర్గత అర్జునాభిగమనపర్వణి
ద్రౌపదీ వాక్యే త్రింశోఽధ్యాయః ॥30 ॥

శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి వారి గోవిందనామావళి

అథ క్షమాప్రార్థనా

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ లోకక్షేమప్రార్థనా

స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిపాలయన్తాం న్యాయ్యేనమార్గేణ మహీం మహీశాః ।
గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభమస్తు నిత్యం లోకాస్సమస్తాస్సుఖినో భవన్తు ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రియఃకాన్తాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥